EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 1.10.2019
COM(2019) 445 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zpráva o vývozních povoleních v roce 2017 a 2018 podle nařízení o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání

1. Úvod

Nařízení Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání[1], zavedlo určitá omezení obchodu. Tato omezení se týkala zejména téměř absolutního zákazu vývozu zboží uvedeného v příloze II z Evropské unie a jeho dovozu do Evropské unie a požadavku předchozího povolení pro vývoz některého dalšího zboží uvedeného v příloze III nebo v příloze IIIa.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/125 ze dne 16. ledna 2019 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání (dále jen „nařízení (EU) 2019/125“)[2] kodifikuje a zrušuje nařízení Rady (ES) č. 1236/2005[3].

V čl. 26 odst. 3 nařízení (EU) 2019/125 se stanoví, že členské státy vypracují každý rok, pokud možno ve spolupráci s Komisí, veřejnou zprávu o činnosti, která bude obsahovat informace o počtu obdržených žádostí, o zboží a zemích, kterých se tyto žádosti týkaly, a o rozhodnutích, která v případě těchto žádostí přijaly. Ustanovení čl. 26 odst. 4 stanoví, že Komise vypracuje výroční zprávu sestavenou z výročních zpráv o činnosti zveřejněných členskými státy a zveřejní ji.

První zpráva poskytuje informace o činnostech členských států týkajících se povolování vývozu zboží, které by mohlo být použito k mučení nebo pro trestu smrti, v letech 2017 a 2018[4].

Všech 28 členských států předložilo zprávu o počtu vývozních povolení, která byla udělena či zamítnuta podle čl. 11 odst. 1 a čl. 16 odst. 1, a o zboží a zemích určení, kterých se tato povolení týkají. S výjimkou jednoho členského státu byly uvedeny rovněž počty nebo množství zboží povoleného pro vývoz a kategorie konečných uživatelů, jimž bylo toto zboží dodáno.

---

1 Úř. věst. L 200, 30.7.2005, s. 1.

2 Úř. věst. L 30, 31.1.2019, s. 1.

3 Seznam změn je uveden v příloze X k nařízení (EU) 2019/125.

4 Tato zpráva neposkytuje informace o tom, jak vývozci využívají pro vývoz zboží uvedeného v příloze IV (příloha V nařízení (EU) 2019/125) všeobecné vývozní povolení Unie.

Povolení podle nařízení (EU) 2019/125

Ustanovení čl. 11 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 nařízení (EU) 2019/125 vyžadují povolení pro vývoz[5] zboží uvedeného v příloze III a v příloze IV. Příloha III se týká některého zboží, které by mohlo být použito pro mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Příloha IV se týká některého zboží, které by mohlo být použito k výkonu trestu smrti. S výjimkou případů, kdy se pro vývoz zboží uvedeného v příloze IV používá všeobecné vývozní povolení Unie stanovené v příloze V, musí být povolení získáno od příslušných orgánů v dotčeném členském státě uvedených v příloze I.

Vývoz do míst určení uvedených v obecném vývozním povolení Unie se obvykle může uskutečňovat na základě všeobecného vývozního povolení Unie bez nutnosti získat od členského státu individuální nebo souhrnné povolení. Tato místa určení jsou země, které zrušily trest smrti za všechny trestné činy a stvrdily jeho zrušení mezinárodním právním závazkem. Existuje-li však důvodné podezření, že vývozce není schopen dodržet podmínky tohoto povolení nebo ustanovení právních předpisů upravujících kontrolu vývozu, může příslušný orgán vývozci používání všeobecného vývozního povolení Unie zakázat.

Ustanovení čl. 20 odst. 2 nařízení 2019/125 stanoví, že vývozní povolení udělené členským státem může být individuální (vývozní povolení jednomu konečnému uživateli nebo příjemci ve třetí zemi) nebo souhrnné (povolení pro vývoz pro jednoho nebo více určených konečných uživatelů nebo distributorů v jedné nebo více určených třetích zemích)[6].

Články 3, 4 a 5 nařízení zakazují vývoz, dovoz a tranzit zboží uvedeného v příloze II. Příslušné orgány mohou udělit výjimku ze zákazu, avšak pouze za předpokladu, že je prokázáno, že se dotčené zboží použije výhradně pro účely veřejného vystavení (buď ve třetí zemi, nebo – pokud jde o článek 4 – v členském státě) z důvodu jeho historického významu.

[5] Podle čl. 2 písm. d) nařízení (EU) 2019/125 se „vývozem“ rozumí „odeslání zboží z celního území Unie, včetně odeslání zboží, u nějž se vyžaduje celní prohlášení, a odeslání zboží poté, co bylo uskladněno ve svobodném pásmu ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013“.

[6] Úplné definice termínů „individuální povolení“ a „souhrnné povolení“ jsou uvedeny v čl. 2 písm. p) a q).

2. Udělená a odmítnutá povolení

2.1 V roce 2018 činil celkový počet nahlášených povolení 231, přičemž 11 členských států uvedlo, že povolení udělilo. V roce 2017 činil celkový počet nahlášených povolení 292 a udělilo je 12 členských států. Zbývající členské státy informovaly Komisi, že žádné žádosti o povolení podle nařízení (EU) 2019/125 neobdržely.

Vzhledem k tomu, že definice individuálního povolení a souhrnného povolení uvedené v článku 2 nařízení neobsahují kvantitativní prvek, neuvádí se v počtu udělených povolení počet nebo množství zboží, na které se tato povolení vztahují. Vypočítaný počet nebo množství povolených vývozů z celé EU navíc poskytuje neúplný obraz, protože jeden členský stát neposkytl žádné informace o počtu nebo množství zboží a kategoriích dotčených konečných uživatelů.

2.2 Některé členské státy uvedly, že neobdržely žádné žádosti. Následující skutečnosti mohou vysvětlit, proč některé členské státy neobdržely žádné žádosti o individuální nebo souhrnné vývozní povolení.

Zaprvé, seznam zboží vyžadujícího vývozní povolení, který je uveden v přílohách III a IV nařízení (EU) 2019/125, je poměrně stručný a požadavek vývozního povolení podle nařízení se nevztahuje na dodávky zboží zákazníkům na celním území Unie.

Zadruhé, čl. 20 odst. 2 nařízení stanoví, že vývozce musí získat povolení od příslušného orgánu členského státu, v němž má vývozce bydliště (fyzická osoba) nebo je usazen (právnická osoba nebo subjekt).

Zatřetí se část vývozu některých anestetik uvedených v příloze IV uskutečňuje podle všeobecného vývozního povolení Unie uvedeného v příloze V nařízení (EU) 2019/125. Vývoz uvedeného zboží do zemí uvedených v příloze V se obvykle může uskutečnit bez individuálního nebo souhrnného vývozního povolení.

2.3 Nařízení (EU) 2019/125 ukládá požadavek vývozního povolení, aby příslušné orgány mohly zkontrolovat, zda neexistují náznaky, že v případě vývozu může být zboží použito pro účely mučení nebo jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (příloha III) nebo k výkonu trestu smrti (příloha IV). Za tímto účelem čl. 20 odst. 8 nařízení stanoví, že příslušný orgán by měl obdržet „úplné informace, zejména o konečném uživateli, zemi určení a konečném použití zboží“.

Během dvouletého období bylo nahlášeno devět zamítnutých žádostí o vývozní povolení: pět v roce 2018 a čtyři v roce 2017. V roce 2018 se nahlášené případy zamítnutí týkaly některých zamýšlených transakcí se zákazníky v Bangladéši, Číně (Macao), Egyptě, Moldavsku a Vietnamu, zatímco v roce 2017 se zamítnutí týkala některých zamýšlených transakcí se zákazníky v Kazachstánu, Moldavsku, na Pobřeží slonoviny a v Togu.

Nepovolené transakce se týkaly především zboží uvedeného v příloze III, v případě Bangladéše a Egypta však šlo o zboží uvedené v příloze IV.

Takové zamítnutí, také neformálně známé jako „odepření“, obvykle znamená, že vývozce neposkytl příslušnému orgánu dostatečné informace, které by prokazovaly, že v daném případě bude dotyčné zboží použito k legitimnímu účelu. Jinými slovy, odepření nutně neznamená, že existovaly důkazy o tom, že zboží bude použito k mučení nebo k výkonu trestu smrti.

2.4 Informace, které členské státy poskytly Komisi, obvykle nerozlišují mezi jednotlivými povoleními a souhrnnými povoleními. Jeden členský stát uvedl, že udělil tři souhrnná povolení pro zboží uvedené v příloze III. Týkala se vývozu zboží, které některé vnitrostátní orgány hodlaly použít ke splnění svých povinností v zahraničí.

2.5 Články 3, 4 a 5 nařízení (EU) 2019/125 zakazují vývoz, dovoz a tranzit zboží uvedeného v příloze II. Nařízení umožňuje příslušným orgánům udělit výjimku ze zákazu, avšak pouze tehdy, pokud se prokáže, že se toto zboží použije výhradně pro účely veřejného vystavení v muzeu z důvodu svého historického významu (buď ve třetí zemi, nebo – pokud jde o článek 4 – v členském státě). Příslušné orgány uvedly, že taková povolení v letech 2017 a 2018 neudělily.

2.6 Příloha 1 této zprávy obsahuje informace o počtu vývozních povolení udělených členskými státy v letech 2017 a 2018. Součástí informací o počtu povolení udělených členskými státy není vývoz na základě všeobecného vývozního povolení Unie (příloha V nařízení (EU) 2019/125).

3. Koneční uživatelé

3.1 Informace, které Komise obdržela, umožňují rozlišovat mezi konečným použitím zboží uvedeného v příloze IV pro účely vymáhání práva, konečným použitím společnostmi poskytujícími bezpečnostní služby, konečným lékařským použitím (nemocnice a veterinární použití), dále průmyslovým použitím (zejména látky oleoresin capsicum uvedené v příloze III) a vývozy obchodním společnostem.

3.2 Z poskytnutých informací vyplývá, že obchodní společnosti se podílejí významnou měrou na vývozu přenosných zbraní vydávajících elektrický výboj, přenosných zbraní a zařízení, z nichž vychází dávka paralyzující nebo dráždivé chemické látky a thiopentalu sodného. Není jasné, zda byl při hodnocení těchto vývozů analogicky použit druhý pododstavec čl. 12 odst. 3 nařízení (EU) 2019/125, který stanoví, jak by měl příslušný orgán posuzovat vývozy vanilylamidu kyseliny pelargonové (PAVA) a látky oleoresin capsicum (OC)[7] pro distributora.

[7] Viz body 3.2 a 3.3 přílohy III nařízení (EU) 2019/125.

3.3 Jak je uvedeno výše, jeden členský stát neposkytl informace o kategorii konečných uživatelů, kterých se jeho povolení týkají.

3.4 Přílohy 2 a 3 této zprávy shrnují informace poskytnuté Komisi o objemu obchodu a konečném použití povolených vývozů v letech 2017 a 2018.

4. Zboží a země určení, kterých se týká vývozní povolení

4.1 Informace poskytnuté příslušnými orgány zahrnují v některých případech vývozní povolení pro místa určení uvedená v příloze IV všeobecného vývozního povolení Unie (příloha V nařízení (EU) 2019/125). Takové vývozy se mohou obvykle uskutečňovat na základě všeobecného vývozního povolení Unie, aniž členský stát musí vydávat individuální nebo souhrnné povolení. Není jasné, zda v těchto případech nebyly splněny podmínky všeobecného vývozního povolení Unie, nebo zda existuje jiné vysvětlení. Je například možné, že vývozce upřednostnil získání individuálního nebo souhrnného povolení.

4.2 Jeden členský stát nespecifikoval, ke kterému zboží uvedenému v příloze IV se ohlášená povolení vztahují. Místa určení vývozu, která daný členský stát povolil, jsou zahrnuta do souhrnu v položce „Jiné nebo žádné specifikace přílohy IV“.

4.3 Jiný členský stát uvedl, že zboží bylo „vyvezeno“ na jeden z Normanských ostrovů. Tyto informace nebyly pro účely této zprávy zohledněny, protože taková dodávka není kvalifikována jako vývoz definovaný v čl. 2 písm. d) nařízení (EU) 2019/125.

4.4 Přílohy 4 a 5 této zprávy obsahují informace o místech určení vývozu povoleného členskými státy v letech 2017 a 2018. Je-li v seznamu míst určení použit konkrétní název, nemělo by to být vykládáno jako informace přesahující rámec odkazující na (celní) území obecně známé pod uvedeným názvem.

———